

DOPRINOS »BOKE« (Zbornik radova iz nauke, kulture i umetnosti — 1969—1987) i GODIŠNJAKA POMORSKOG MUZEJA U KOTORU (1952—1984) IZUČAVANJU JEZIKA

1.1. Na području Boke Kotorske prvi časopis pod imenom BOKA pojavio se 1882. godine. Reč je o »malom srpsko-narodno-književnom zabavniku za pouku i zabavu mladeži naroda«. ¹ Uskoro, tj. 1908. godine, izlazi novi časopis pod imenom BOKA: radi se o »Glasniku za opće interese Bokelja«, koji izlazi u Kotoru. ² Odmah sledeće godine — 1909. objavljen je u Kotoru prvi broj »Velikog ilustrovanog kalendara« za istu godinu. ³ Desetak godina kasnije pojavljuje se u Herceg-Novom novi časopis pod istim imenom: »Mali narodni kalendar«. ⁴

1.2. Posle II svetskog rata izlazi, 1959. godine, u Herceg-Novom prvi broj Biltena Socijalističkog saveza radnog naroda Boke Kotorske pod nazivom BOKA. ⁵

1.3. Godine 1969. izlazi šesti časopis pod istim imenom, ponovo u Herceg-Novom, a u izdanju Zavičajnog muzeja. U pitanju je »Zbornik radova iz nauke, kulture i umjetnosti«. Od 1975. godine izdavač je Samoupravna interesna zajednica kulture i nauke u Herceg-Novom.

1.4. Na naslovnoj strani časopisa (formata 17—23,5 cm) nalazi se slika reljefa sa parapetne ploče pravoslavne crkve Sv. Stefana, X vek, u Sušćepanu kraj Herceg-Novog, kao i naslov Zbornika i broj sveske.

1.5. Za proteklih 16 godina izašlo je ukupno 19 brojeva u 14 svezaka, od čega je bilo 3 sveske dvobroja, a jedna sveska je posvećena simpozijumu održanom 1979. godine, inače pod nazivom »Prirodna bogatstva Boke Kotorske i turizam«. Zbornik izlazi u tiražu od 1000 primeraka od 1975. godine, a u kartonskom povezu. Godina 1974, 1981. i 1983. zbornik nije izlazio.

1.7. Poput prvog književnog časopisa među Bokeljima iz 1882. godine, koji je bio otvoren autorima sa celog područja da-

¹ up. Luketić, M., Periodika Boke Kotorske 1844—1984, BOKA 15—16, 1984, 379.

² up. Luketić, M., o.c., l.c.

³ up. Luketić, M., o.c., l.c.

⁴ up. Luketić, M., o.c., 385.

⁵ up. Luketić, M., o.c., 395.

našnje Jugoslavije,⁶ tako je i BOKA okupila brojne autore iz čitave Jugoslavije. Skoro da nije bilo oblasti u proteklom periodu, koju autori nisu obrađivali: geografija i istorija, društvene nauke, prirodne nauke, primenjene nauke, opšte teme i jezik i književnost.⁷

Tabela 1.

Sadržaj	ukupno	istraživanja jezika (broj i %)
Paginirani obim / broj stranica	5685	158 (2,79%)
Broj radova / priloga	335	18 (5,37%)

1.8. Imajući na umu sve oblasti obuhvaćene istraživanjima, a s druge strane činjenicu da i sâm naslov zbornik predstavlja osnovu za njegov sadržajni profil, može se reći da je ne mali broj radova posvećen proučavanjima jezika. Istovremeno treba istaći da su u pitanju radovi posvećeni samo jeziku, a ne i književnosti.

Tabela 2.

Godina/brojevi	ukupno		lingvistika	
	stranica	radova/priloga	stranica	radova/priloga
1969/1	169	14	9	1
1970/2	284	18	17	2
1971/3	287	20	17	2
1972/4	241	16	14	1
1973/5	109	11	Ø	Ø
1974/Ø	Ø	Ø	Ø	Ø
1975/6-7	278	13	Ø	Ø
1976/8	304	17	20	2
1977/9	407	25	13	2
1978/10	359	21	Ø	Ø
/10/II	437	36	Ø	Ø
1979/11	364	13	16	2
1980/12	363	20	14	1
1981/Ø	Ø	Ø	Ø	Ø
1982/13-14	447	23	3	1
1983/Ø	Ø	Ø	Ø	Ø
1984/15-16	507	25	8	1
1985/17	484	19	Ø	Ø
1986/18	267	23	Ø	Ø
1987/19	369	21	27	3
Svega	5685	335	158	18

⁶ up. Ivošević, V., Prvi književni časopis među Bokeljima, BOKA 12, 1980, 223—242.

⁷ up. Pejaković, F., Bibliografija BOKE — Zbornik radova iz nauke, kulture i umjetnosti 1969—1979, BOKA 12, 1980, str. 313/314.

⁸ Subotić, J., Lekseme pomorstva Paštrovića u jeziku Stefana Mitrova Ljubiše, 9/1977, 335—343; Tomanović, V., Iz leksike govora Boke Kotorske, 1/1969, 89—97; Subotić, J., Leksičkosemantičke vrijednosti nekih riječi Stefana Mitrova Ljubiše, 8/1976, 171—182; Subotić, J., Ribarska leksika u jeziku Vuka Popovića, 9/1977, 325—333.

Ali ne treba izgubiti iz vida da je, osim toga, ipak nekoliko radova posvećeno istraživanjima odnosno proučavanju ili prikazu književnosti.⁸

1.9. Zanimljivo je videti raspoređenost radova po godištima, a to je prikazano na tabeli 2.

Jezička istraživanja⁹ su posvećena na prvom mestu leksici serbokroatistike (6),⁹ zatim elementima iz romanskog (4),¹⁰ potom toponomastici (5),¹¹ i opštim temama iz serbokroatistike (3).¹²

Svi radovi se objavljuju latinicom ili ćirilicom i imaju sažetak na engleskom jeziku.

2.1. Prva naučno-stručna publikacija posle II svetskog rata na području Boke Kotorske je svakako GODIŠNJAK POMORSKOG MUZEJA U KOTORU (=GPMK i ANNUAL OF MARITIME MUSEUM OF KOTOR).^{12a} Prvi broj GPMK izašao je u Kotoru 1952. godine. Vlasnik i izdavač je Pomorski muzej u Kotoru.

2.2. Naslovna strana¹³ je do broja VII bez ičega, a VIII (1959) sa vinjetom bokeljskog jedrenjaka iz XVIII veka, inače plava sa belim slovima i zelena sa belim slovima naslova Godišnjaka (format 17 x 23,5 cm).

Tabela 3.

Sadržaj	ukupno strana	istraživanja jezika (broj i %)
Paginirani obim / broj stranica	7101	82 (1,43%)
Broj radova / priloga	557	8 (1,15%)

* Treba istaći da je klasifikovanje izvršeno delimično prema jeziku, a delimično prema tematskoj oblasti, s tim da se najveći broj istraživanja, bez obzira na klasifikovanje, ipak odnosi na srpskohrvatski jezik.

⁹ Treba napomenuti da klasifikovanje obrađivanih oblasti nije strogo izvršeno, te je ova napomena tj. klasifikovanje izvršeno prema jezičkoj grupi. Tomanović, V., O fonetici reči romanskog porekla u govorima Boke Kotorske, 3/1971, 203—210; Tomanović, V., O romanskim elementima u bokeljskim ogovorima i njihovom odnosu prema domaćim, 4/1972, 159—172; Musić, S., Romanizmi u jeziku Stjepana Mitrova Ljubiše, 8/1976, 161—176.

¹⁰ Tomanović, V., Iz toponomastike Boke Kotorske, 2/1970, 213—224; Musić, S., Prilog proučavanju toponomastike sjeverozapadne Boke Kotorske, 3/1971, 211—219; Tomanović, V., O toponimima tipova: Lepetane, Kamenare, Baošice, 11/1979, 281—286; Tomanović, V., O toponimu Herceg-Novci, 13—14/1982, 173—174.

¹¹ Tomanović, V., O bokeljskim govorima, 2/1970, 225—229; Subotić, J., Filološki aspekti jedne polemike Lazara Tomanovića, 11/1979, 345—354.

¹² Subotić, J., Jedan bokeljski proučavalac jezika s kraja XIX vijeka o Vukovom Srpskom rječniku, 12/1980, 243—256; Subotić, J., Pogledi Lazara Tomanovića na jezičku i pravopisnu praksu u Crnoj Gori krajem XIX vijeka, 15—16/1984, 317—325.

^{12a} Treba pomenuti ovom prilikom i Zbornik Više pomorske škole u Kotoru, u kome su do 1979. izašla tri rada o jeziku: Milošević, M., Pomorska terminologija, 1 (1974), 223—230; Veličko, Lj., Engleski sadašnji perfekat (the present perfect tense) i njegovi ekvivalenti u srpskohrvatskom jeziku i neke pedagoške implikacije, 3—4 (1976—1977), 241—253; Čulić, G., Pojam strukture vježbi u nastavi stranih jezika, 5—6 (1978—1979), 205—216.

¹³ Naslovna strana je u prva dva broja bila bela sa plavim slovima i plavom bordurom; od II do VII broja bila je obična; bele boje sa plavim slovima.

2.3. Za protekle 34 godine svoga izlaženja Godišnjak se pojavio sa 32 sveske, tiraža 700 primeraka.

2.4. Iako je po svojoj koncepciji bio namenjen radovima i priložima iz istorije pomorstva, privredne i kulturne prošlosti Boke Kotorske, stranice Godišnjaka bile su otvorene i za priloge istraživanja jezika. Istina nije u pitanju veliki broj radova ili priloga, ali ostaje činjenica da su objavljeni.

2.5. Na sledećoj tabeli br. 4 vidi se incidencija objavljivanja radova ili priloga posvećenih istraživanjima jezika.

Tabela 4.

Godina	uopšte		jezik	
	broj strana	broj radova	broj strana	broj radova
1952/I	85	10		
1953/II	199	19		
1954.				
1955/III	178	19		
1955/IV	206	20		
1956/V	196	24		
1957/VI	254	28		
1958/VII	312	27		
1959/VIII	311	20		
1960/IX	313	23		
1961.				
1962/X	389	26		
1963/XI	270	19		
1964/XII	328	19		
1965/XIII	240	22		
1966/XIV	200	12		
1967/XV	240	15		
1968/XVI	285	16		
1969/XVII	254	20		
1970/XVIII	253	18		
1971/XIX	281	20	20	1
1972/XX	345	22		
1973/XXI	217	16		
1974/XXII	279	20		
1975/XXIII	208	17		
1976/XXIV	210	15	2	1
1977/XXV	212	18	2	1
1978/XXVI	202	17	14	1
1979/XXVII—XXVIII	245	19	22	2
1980.				
1981/1982				
XXIX—XXX	161	14	22	2
1983/1984				
XXXI—XXXII	228	22		
Ukupno	7101	557	82	8

2.6. Kako se iz tabele vidi od 1952. sve do 1971. godine nije bilo ni jednog priloga iz jezika. Tada je objavljen jedan prilog i to iz toponomastike,¹⁴ koja je i kasnije najčešća oblast istraživanja. Posle manje pauze, od 1976. godine, nema ni jednog broja u kome nije objavljen prilog iz jezika odnosno objavljuje se u svakom broju. Kao što je već rečeno, najčešća tema su toponimi,¹⁵ zatim po jedan rad iz oblasti pozajmljenica¹⁶ i iz profesionalne leksike.¹⁷

2.7. Radovi i prilozi u Godišnjaku štampaju se ćirilicom ili latinicom i imaju sažetak na engleskom jeziku.

3.1. Iz oblasti inače bogate publicistike i periodike na tlu Boke Kotorske, a područja naučne i stručne publicistike odabrana su upravo ova dva glasila zbog koncepcijskog profila, s obzirom da bez sumnje mogu da se smatraju najznačajnijim na tom području. Broj objavljenih radova iz jezika nije veliki, ali treba imati na umu da nisu u pitanju jezički časopisi čije su stranice ipak bile otvorene i radovima iz istraživanja jezika.

3.2. Tabela prikaz objavljenih radova pokazuje sledeću sliku:

Tabela 5.

Tematsko područje	Broj radova / priloga iz jezika		svega
	BOKA	GPMK	
toponomastika	5	6	11
sh leksikologija	6	1	7
dijalektologija	3	Ø	3
romanistika	4	1	5
Ukupno	18	8	26

Posebno treba istaći činjenicu da su svi objavljeni radovi na ovom području vezani za istraživanja i ispitivanja upravo tog istog područja, tako da i tematikom ostaju vezani za njega.

3.3. Istraživanja bogate i raznovrsne kulturne prošlosti i kulturne baštine Boke Kotorske su podsticaj za dalja istraživanja, s obzirom da predstavljaju doprinos stvaranju celovitije slike izučavanja jezika na području Boke Kotorske.

¹⁴ Martinović, J. J., Analiza izvora za ubikaciju Agriviuma, XIX/1971, 29—49.

¹⁵ Stanić, C., Etimologija naziva »Palagentis«, XXIV/1876, 181—182; Stanić, C., Prilog analizi starog imena grada Kotora, XXV/1977, 193—194; Stanić, C., Toponimi Škaljara i Mula, XXV/1978, 131—144; Stanić, C., Toponimi Prčanja, XXVII—XXVIII/1979—1980, 157—174; Stanić, C., Prilog analizi ubikacije Acrivium-a i Agrivium-a, XXIX—XXX/1981—1982, 31—40.

¹⁶ Vukasović, M., O nekim romanizmima venecijanskog porekla u Boki Kotorskoj, XXVII—XXVIII/1979—1980, 149—156.

¹⁷ Bogorodski, B. L., Jedinствени izvor profesionalne leksike pomoraca Rusije i Dalmacije s kraja XVII vijeka, XXIX—XXX/1981—1982, 61—72.

3.4. U komunikaciji nauke posebno mesto zauzima stručna i naučna periodika, a u vezi sa neophodnom potrebom i željom istraživača i naučnika da rezultate svojih istraživanja što pre stave na uvid i raspolaganje stručnoj i naučnoj javnosti. Domet procesa informacije ima kroz serijske publikacije daleko veći efekat nego predavanje na sastanku, simpozijumu ili kongresu, jer one predstavljaju imanentan izvor novih saznanja i dostignuća. Serijske publikacije treba da podstiču i neguju naučnu misao, a samim tim da utiču na poboljšan društveni i ekonomski razvoj svojih sredina.

Zusammenfassung:

**BEITRAG DER »BOKA« (A Collection of Works in Science, Culture and Art
— 1969—1987) AND »ANNUAL OF MARITIME MUSEUM AT KOTOR«
(1952—1984) DER ERFORSCHUNG DER SPRACHE**

Vesna N. BERIC

Es wurden zwei von den bekanntesten wissenschaftlichen Zeitschriften auf dem Gebiet von Boka Kotorska untersucht, wobei es sich nicht um die sprachlichen Zeitschriften handelt.

Die Untersuchung hat gezeigt, dass die Seiten dieser renommierten Publikationen den Forschungen der Sprache offen waren und dass 26 Beiträge der Untersuchungen verschiedener Sprachprobleme gewidmet waren. Die Mehrheit der Arbeiten, wenn nicht alle, bezieht sich auf die Themen, die an das Gebiet von Boka Kotorska gebunden sind.